

Zágrábtól Zágrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?

Két évtizeddel az első zágrábi csúcs után, május 6-án az EU és tagállamai precedens nélküli virtuális Nyugat-Balkán csúcsot szerveztek Zágrábban. A főszervező horvát elnökség komoly reményekkel telve, előremutató politikai üzenetként értékelte a találkozó megtartását a jelenlegi pandémiás helyzetben. Charles Michel az Európai Tanács elnöke, Várhelyi Olivér bővítési biztos, Von der Leyen a Bizottság elnöke, Andrej Plenković horvát miniszterelnök, valamint a nyugat-balkáni országok vezetői eltökélt szándékkal nyilatkoztak már órákkal a hivatalos csúcs előtt, amely hazánkat tekintve is kedvező eredményekkel bír.

Dukanović montenegrói elnök rendkívül pozitívnak ítélte az EU fellépését és segítségét az térség országainak a koronavírus okozta helyzetben. A koszovói elnök, Hashim Thaçi reményét fejezte ki országuk mihamarabbi tagjelölti státusz, valamint a vízumliberalizáció elnyeréséhez. Nikola Dimitrov Észak-Macedónia elnöke június elejére várja már a csatlakozási tárgyalási keret hivatalos tervezetét. Végül a Regionális Fejlesztési Tanács megerősített együttműködést vár a nyugat-balkáni országoktól egy mély gazdasági integráció, konnektivitás és kereskedelem kialakításához, amely végül elvezethet egy nyugat-balkáni Regionális Gazdasági Térséghez, amely Magyarországnak is kedvező. A Nyugat-Balkán biztonsági és gazdasági helyzete komoly hatással bír a közép-európai régióra, így hazánkra nézve is, akár klíma vagy migrációs szempontból nézve.

A korábbi bővítési fáradtság jeleit mit sem mutatva, új feltételekkel és friss bővítési metodológiával vágott neki az Európai Unió a horvát elnökséggel és Várhelyi Olivér bővítési biztossal az élen, garantálva a folyamatos párbeszédet, megerősítve az együttműködést, valódi elköteleződést mutatva a térség iránt. Kiemelendő az uniós tagállamok hozzáállása és a válsághelyzetben is megmutatkozó szolidáris támogatásuk, amely nélkül nem lett volna lehetséges a megerősített párbeszéd. Húsz évvel az első nyugat-balkáni csúcsot követően, a mostani zágrábi nyilatkozat nem csupán politikai szlogeneket, hanem valódi támogatást és perspektívát nyújt a térségnek.

A mondás úgy tartja, hogy bajban ismerszik meg a barát. Ehhez mérten, az EU egy €3.3 milliárd csomaggal támogatja a térség országait a koronavírus elleni küzdelemben, amely egészségügyi eszközbeszerzést és gazdasági segítségnyújtást tartalmaz. Ennek finanszírozásába az Európai Központi Bank is besegít. A nyilatkozat megemlíti a közös kihívásokat és az erre adandó válaszokat. Az EU emellett a Nyugat-Balkánnal közös történelmi gyökereit, kulturális és földrajzi örökségét tekinti egy erős Európa alapjának.

Az Unió továbbra is elvárja a Nyugat-Balkántól az európai értékek melletti komoly elköteleződést (demokrácia, jogállamiság, korrupció elleni fellépés, kisebbségi jogok védelme stb.), viszont segítséget ígér a politikai, gazdasági és szociális átmenethez. Von der Leyen példaként a 16 évvel ezelőtti „nagy” bővítést hozta fel, mint sikeres példát, amely egyesítette az EU nyugati és keleti felét, így most a Nyugat-Balkánon a sor. A közös értékek mellett a reálpolitikáról is szó esett, a dezinformáció és hibrid fenyegetések elleni küzdelem, valamint a határokon átívelő szervezett bűnözés elleni fellépés került előtérbe. Az EU a kihívások

megoldásához szeretne gyakorlati segítséget nyújtani. A kérdés, hogy hogyan működik a lefektetett szándék a gyakorlatban?

Olybá tűnik, hogy az EU kicsiben szeretné megvalósítani azt, amit saját maga már nagyban elért: regionális együttműködést. Amennyiben sikerül továbblépni a térség által viselt múlt történelmi terhein (a 2018-as [preszpai megállapodás](#)), úgy valódi lehetőség mutatkozik a gazdasági integráció kialakításához, amely sokkal könnyebben illeszkedne majd az EU egységes piacához. A csúcson elfogadott nyilatkozat a járványt követő gazdasági újjáépítést zöld, fenntartható és versenyképes módon képzei el, így inspirálva a tagjelölteket is a párizsi klímavállalások eléréséhez. Kiemelendő, hogy a régióból elvándorló ifjúság számára perspektívát szeretne nyújtani mind egészségügyi, oktatási és szociálpolitikai szempontból, amelyet elsősorban infrastruktúrafejlesztéssel érne el az Unió.

A nyilatkozat a jövő kihívásai mellett a jelenkori problémákról is ír, úgy, mint a Magyarország számára is fontos migráció elleni fellépés, a terrorizmus, korrupció és pénzmosás elleni küzdelem, valamint a drog, fegyver és emberkereskedelem visszaszorítása. Az Európai Unió a biztonsági kihívásokkal szemben nem konvencionális eszközökkel reagál, viszont a nyilatkozat már elvárja, hogy a nyugat-balkáni országok jobban alkalmazkodjanak az EU kül- és biztonságpolitikai vonalához. Végző soron kész a közös érdekeket magasszintű politikai dialógus útján tovább vinni. Ez már érzékenyen érintheti a Kína és Oroszország látókörébe került térség országait, hiszen nem az EU az egyedüli geopolitikai aktor a térségben. Valószínűleg a mostani válságnak is köszönhető, hogy az együttműködési szándék megmutatkozik, a kérdés az, hogy a felek mennyire veszik komolyan az együttműködést. Jelenleg úgy tűnik, van remény arra, hogy Észak-Macedónia és Albánia közeledésével az EU növelni tudja térségbeli vonzerejét a többi ország számára is.

2020. 05. 07. Miszlivetz Áron James